यथासुप्तम्बोधयति। तादृगेव तत्" इति। बुधिधातुर्यस्या-मृचि अस्ति सेयं बुधन्वतो तस्यां क्रियमाणायां यथा लोकेषु सुप्तं पुरुषं बोधयति तादृशमेव तद्भवति। अत्र सूत्रम्, अग्निꣳ सोमेन बोधयत्याग्नेयस्याज्यभागस्य पुरोऽनुवाक्या भवत्यग्न आयूꣳषि पवस इति।

सौम्यस्येति पत्नीसंयाजमन्त्रेषु विशेषं विधत्ते। "अग्निन्य-क्ताः पत्नीसंयाजानामृचः स्युः। तेनाग्नेयꣳ सर्व्वं भवति" इति। अग्निपदेन युक्ता अग्निन्यक्ताः आप्यायस्व समेतु ते विश्वतः सोमवृष्णियमित्येषा प्रथमस्य पत्नीसंयाजस्य पुरोऽनुवाक्या। तत्र सोमाग्ने वृष्णियमित्यग्निपदप्रक्षेपोऽग्नियुक्तत्वं यथा समि-दादिप्रयाजेषु अग्निशब्दगतविभक्तिप्रयोगेनाग्नेयत्वम्। एवं पत्नीसंयाजानामप्याग्नेयत्वं सम्पद्यते॥

अत्र चोद्यवादिनामाक्षेपं दर्शयति। "एकधा तेजस्विनीं देवतामुपैतीत्याहुः। सैनमीश्वरा प्रदह इति" इति। तेजोऽ-धिकां देवतां यः पुमानेकधोपैति नैरन्तर्य्येण सेवते सा देवता तमेनं प्रदग्धुं समर्था भवति॥ तस्मात् पूर्व्वोक्तमग्निन्यक्तत्वं न कार्य्यमित्याक्षेपः। तस्योत्तरं दर्शयति। "नेति ब्रूयात्। प्रजननं वा अग्निः। प्रजननमेवोपैति" इति। नास्ति प्रदाह इत्येव-मुत्तरं ब्रूयात्। अग्नेर्विरोधिदाहकत्वेऽपि स्वकीयसेवकं प्रति प्रजननेनानुग्राहकत्वात् निरन्तरमग्निं सेवमानः प्रजोत्पत्ति-मेव प्राप्नोतीति॥

अत्र चोदकप्राप्तान् सम्भारान् आधानमन्त्रांश्च पूर्व्वपक्ष-